

Nationaal
Psychotrauma
Centrum

ARQ Kenniscentrum
Impact van Rampen
en Crises

PSH na een aanslag: trainingsscenario's

Preparatie aanscherpen door te werken
met scenario's

Fictief scenario 1

Aanslag tijdens Mysteryland

Zaterdag 26 augustus 2017

Het is hoogzomer. Het meerdaags festival Mysteryland met 60.000 bezoekers (15% buitenlands) is in volle gang. Dit festival, een van de grootste van Europa, vindt plaats op het Floriadeterrein, een gebied van 30 hectare tussen Vijfhuizen en Hoofddorp.

22.20 uur

De eerste avond van Mysteryland is in volle gang. Ineens klinken er schoten op de loopbrug die het noordelijk deel van het terrein verbindt met het zuidelijke deel. De brug is smal waardoor er weinig ruimte is om te vluchten. Op hetzelfde moment wordt op 100 meter afstand van de loopbrug ook geschoten richting festivalgangers

22.21 uur

De eerste melding komt binnen vanuit de meldkamer bij de politie van Hoofddorp en Vijfhuizen. Zodra de eerste politiewagen is gearriveerd hebben de daders zichzelf opgeblazen. Politie houdt rekening met een mogelijke vervolgaanslag. Al snel raakt het telefonisch netwerk raakt overbelast. Er wordt gestart met evacueren van bezoekers. Een deel van de bezoekers vinden zelfstandig hun weg naar huis. Een redelijk aantal bezoekers blijkt onder invloed van drank of drugs.

Zondagmiddag 19.00 uur

Er is sprake van 50 overledenen (waaronder een aantal buitenlanders), 40 slachtoffers in kritieke toestand en naar schatting honderden betrokkenen. Nabestaanden krijgen een familierechercheur toegewezen. Gewonden liggen verspreid over ziekenhuizen in regio Kennemerland. Op sociale media circuleren foto's en filmpjes van de aanslag.

Intussen zijn de daders geïdentificeerd. Het gaat om vier mannen in de leeftijd van 23 tot 30 jaar, allen moslim en van Nederlandse afkomst. Twee uit Rotterdam en de andere twee uit Hoofddorp. Bij de politie en andere instanties komen veel vragen binnen over de aanslag en de achtergrond van de daders. Er ontstaat een gevoel van wantrouwen jegens moslims.

Fictief scenario 2

Aanslag Amsterdam Centraal Station

Donderdagmiddag 23 maart 17.35 uur

De middagspits is net begonnen. Het is druk op het Centraal Station van Amsterdam. Ineens klinkt er een harde knal op een vol perron. Er is een bom ontploft vlak naast een vertrekkende trein. Mensen op het perron proberen via de smalle roltrappen de hal in te komen om naar buiten te vluchten. Dan klinkt daar een tweede ontploffing.

Politie ter plaatse probeert eerste hulp te bieden. Hulpverleners zijn snel aanwezig, ondanks de hinder van de spitsdrukke. Omstanders met een medische achtergrond of EHBO diploma schieten te hulp. Op dat moment klinkt in de hal, waar de eerste hulpverleners aanwezig zijn, een derde klap. Een bom in een prullenbak, vlak naast een AH to go en een fastfood tent, ontploft.

De speciale opsporingsdienst kampt het station en de omgeving uit om een mogelijke vervolgaanslag te voorkomen. Het telefonisch netwerk raakt overbelast waardoor betrokkenen niet naar familie kunnen bellen. Al het openbaar vervoer op het station en in de directe omgeving ligt stil.

19.00 uur

Ondanks de angst voor een vervolgdreiging regelt de gemeente opvanglocaties waar de GGD opvangteams hun werk kunnen doen. Het openbaar vervoer zet bussen in om alle reizigers veilig naar huis te brengen. Het ministerie van V&J zorgt binnen een paar uur dat er een IVC loket bereikbaar is. Zodra V&J informatie beschikbaar heeft over de slachtoffers krijgt de GGD dit binnen om contact op te nemen families, scholen en werkgevers.

Vrijdag 24 maart

De volgende dag blijkt er sprake te zijn van 40 overledenen, waaronder hulpverleners en buitenlanders. De nabestaanden krijgen een familierechercheur toegewezen. Er zijn 45 gewonden in kritieke toestand verspreid over ziekenhuizen in Amsterdam en naar schatting honderden betrokkenen. Dit zijn mensen van over het hele land, waarvan de meerderheid uit de provincie Noord-Holland en Utrecht komt. Onder de slachtoffers en betrokkenen zijn veel jongeren. Ook is een flink deel expat waarvan directe familie in het buitenland woont. Bij de politie en andere instanties komen veel vragen binnen over de aanslag en de achtergrond van de daders.

Er wordt bekend gemaakt dat de aanslag het werk is van zelfmoordterroristen. Het gaat om twee mannen van 29 en 25 jaar, beide moslim en van Nederlandse afkomst. De eerste komt uit een nog redelijk onbekende cel in Rotterdam. De tweede is student en komt oorspronkelijk uit Veenendaal, waar men hem kent van school en zijn bijbaantje bij de plaatselijke Albert Heijn.

In de dagen die volgen komen er bij de meldkamer meldingen binnen van vernielingen aan moskeeën en Islamitische scholen.

Fictief scenario 3

Aanslag in bioscoop centrum Utrecht

Donderdag 19 mei 2016

Het is een zonnige dag. De binnenstad van Utrecht is druk en de terrassen zitten vol. Vanavond is de première van een nieuwe film. Bioscoop CineMec in Utrecht houdt een Galapremière waarbij de prinsessen aanwezig zijn. Om 20.00 uur zitten de bioscoop vol.

Drie mannen vallen op dat moment bioscoop Rembrandt binnen op de Oudegracht in de binnenstad en beginnen op het publiek te schieten met semi-automatische machinegeweren. Bezoekers rennen naar buiten. De politie krijgt meldingen binnen maar heeft verkleinde capaciteit door de Galapremière. De daders weten weg te komen voordat de politie arriveert. Het gerucht gaat dat de daders richting Utrecht CS vluchten waardoor mensen het station niet meer in durven. Ambulances en hulpverleners komen maar moeilijk bij de Oudegracht door de vluchtende menigten. Intussen gaan filmpjes op internet de ronde van vluchtende bezoekers en gewonden.

Vrijdag 20 mei 2016

De volgende dag wordt de omvang van de aanslag duidelijk: er zijn 20 doden en 60 gewonden waarvan 19 in kritieke toestand. Nabestaanden krijgen een familierechercheur toegewezen. De gewonden liggen verspreid over een aantal ziekenhuizen in Utrecht en daarbuiten. Van de overledenen zijn er 13 afkomstig uit Utrecht en de overige overledenen wonen verspreid over het land. Naar schatting zijn er honderd ooggetuigen en betrokkenen over het hele land. Omdat eerst de nabestaanden moeten worden ingelicht, duurt het tot de avond voordat de namen van de overledenen officieel bekend gemaakt worden. De hele dag door circuleren er al wel namen in de sociale media.

De zoektocht naar de daders gaat door. Inmiddels is bekend wie zij zijn: twee mannen van 18-23 jaar uit een cel in Antwerpen en een 20-jarige Utrechtse student, allen zijn moslim. Mensen willen graag bij elkaar komen, maar omdat de daders nog voortvluchtig zijn wordt dit afgeraden.

Persona leerkracht (fictief op waarheid gebaseerd)

Mila's verhaal

"Ik had net koffie gepakt in de lerarenkamer. Het was dinsdag, en dan doe ik altijd iets leuks met de kinderen. De TV stond aan en iets trok mijn aandacht. Ik weet niet meer wat. Maartje, een collega, was er ook en samen keken we naar de eerste berichten over Zaventem.

Ik begreep het toen nog niet. Of ik wilde het niet begrijpen. "Shit", hoor ik Maartje naast mij mompelen: "de kinderen komen zo!". Ik denk dat dat mij uit mijn shock haalde, de kinderen moesten opgevangen worden. Maar ik wist het ook niet, wat ga je in hemelsnaam tegen ze zeggen?

Je maakt scenario's in je hoofd dan. Wat kan je verwachten? Hoe ervaren kinderen van 9 jaar dit? Maar je weet het eigenlijk niet. Je weet het eigenlijk pas als ze binnenkomen. En wat ik zag., die ongerustheid in de ogen van mijn leerlingen. Dat vergeet ik nooit meer. De kinderen wisten het toen al, het ging om een aanslag. "Zijn wij ook in gevaar? Komen ze hier ook? Weten ze waar ik woon?" Zie die vragen maar eens te beantwoorden, terwijl je zelf ook bang bent.

Iedereen voelde zich onveilig. En niet alleen de kinderen, ook mijn collega's, zelfs mijn vrienden. Ik pak zelf de metro niet meer, ik doe het gewoon niet meer. De impact die dit op mij heeft gehad, en op iedereen. De hele maatschappij was geraakt. Dit had ik nooit verwacht.

En Lucas? Die kwam die dag niet naar school. De weken daarna ook niet trouwens. Zijn vader vloog die ochtend naar London."